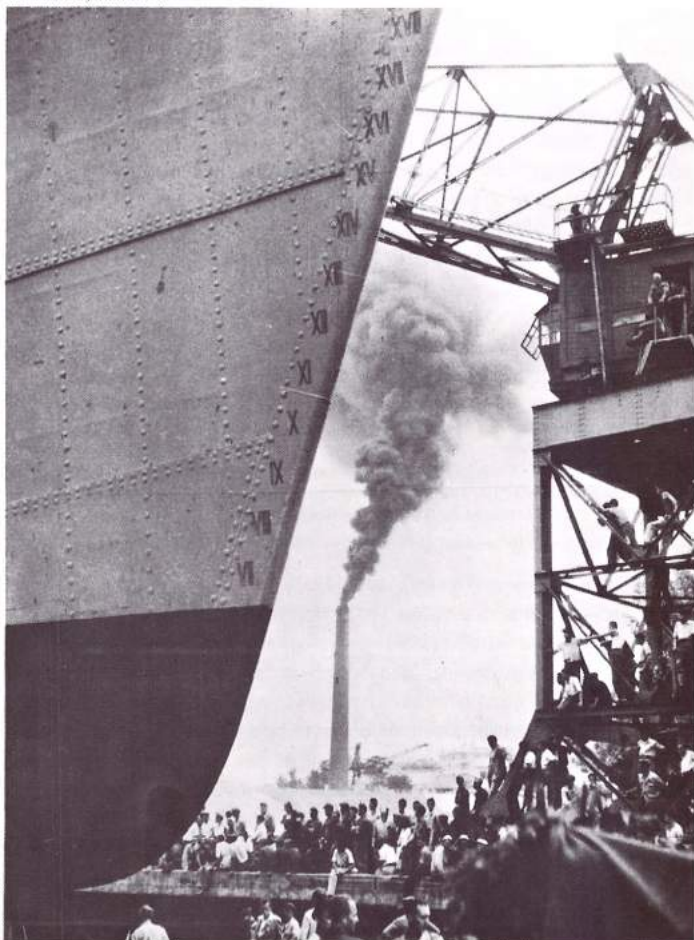

J. PAVIĆ, *Portal*

LIT.: F. Lentić, Tradicija i suvremeno, Mogućnosti, 1961, 5. — B. Gagro, Jakov Pavić, Razlog, 1962, 2. — I. Zidić, Pred licem noći, u knjizi: Eseji, Zagreb 1963. — Z. Mrkonjić, Slikarstvo Jakova Pavića, ŽU, 1972, 17. — I. Grljušić, Membra Disiecta (U povodu slikarstva Jakova Pavića), Mogućnosti, 1978, 2. — T. Maroević i I. Zidić, Jakov Pavić (katalog), Zagreb 1979.

I. Zid. i R.

M. PAVIĆ, *Novi brod*

PAVIĆ, Milan, fotograf (Daruvar, 31. I. 1914 — Zagreb, 13. X. 1986). Školovao se u Daruvaru. Suradnik zagrebačkih »Novosti« i beogradske »Politike« (1935—41), ilustrirao je fotografijama vlastite članke, organizirao izložbe umj. fotografije. Osnivač Foto-kluba Daruvar (1937); reporter u Agenciji za fotodokumentaciju u Zagrebu (1945—58). Poslije ranih radova romantične orijentacije (*Hodžini zapisi*, 1937; *Vizija*, 1938) snima izgradnju zemlje poslije II. svj. r. (*Omladina gradi*, 1951). U pejzažima naglašava lirsko ozračje (*Proljeće*, 1948; *Pastoral*, 1950) ili otkriva »apstraktne« oblike u strukturi materije (*Žedna zemlja*, 1953); nakon 1960. eksperimentira s oblicima u prostoru (*Slap*, 1965). Njegovi su portreti istodobno realistični dokumenti i psihološke studije (*T. Ujević*, 1953; *P. Smajić*, 1974). — Samostalno je izlagao u Zagrebu (1950, 1975), Osijeku (1953, 1958), Karlovcu (1970), Bjelovaru (1974), Beogradu (1976, 1983), Koprivnici (1980), Varšavi (1984), Dubrovniku (1985) i dr.

LIT.: B. Bernardić i J. Depolo, Milan Pavić (katalog), Zagreb 1975. — J. Depolo, Milan Pavić, Zagreb 1986.

Ž. Sa.

PAVIĆ-FRANKE, Valerija, slikarica (Zagreb, 11. VI. 1911). Studirala na Akademiji u Zagrebu (V. Becić). Bila je profesorica lik. odgoja na Učiteljskoj školi u Zagrebu. Slika u ulju i akvarelu motive iz primorskoga života, vedute i mrtve prirode (*Motiv iz Nazorove ulice*, 1952; *Mrtva priroda*, 1957). Bavila se ilustriranjem i grafičkim opremanjem knjiga (C. W. Ceram: *Bogovi, grobovi i učenjaci*, 1954).

PAVLAKOVIĆ, Vesna, slikarica (Zagreb, 3. XI. 1955). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1982 (N. Reiser). Njezino se slikarstvo odlikuje simbiozom ekspresionističkoga i primarnoga, prikazivačkoga i bespredmetnoga. Eksperimentira u različitim tehnikama (kolaž, akvarel, crtež) a prostor gradi superponiranjem planova. — Samostalno izlagala u Zagrebu, Brumundalu, Bodøu, Ljubljani, Čakovcu i Velome Lošinj.

LIT.: M. Lučić, Vesna Pavlaković (katalog), Zagreb 1989. — Lj. Domić, Vesna Pavlaković — Akvareli (katalog), Zagreb 1991. — M. Zuccon Martić, Vesna Pavlaković (katalog), Zagreb 1994.

V. G. Č.

PAVLINI, red u Katoličkoj crkvi raširen u Ugarskoj, Hrvatskoj, Austriji, Francuskoj i Poljskoj; nazivani i »pustinjačima Sv. Pavla prvoga pustinjača«. God. 1309. priznao ih je papa Klement V, pošto su prihvatili Pravila Sv. Augustina. Prema tradiciji, red je osnovan u Ugarskoj, a u Hrvatskoj se grade prvi samostani u Dubici 1244. i »pod Garićem« 1295, gdje su pustinjači živjeli već otprije. Oba su samostana propala u turskim osvajanjima.

Niz samostana osnovan je u drugoj pol. XIII. i u XIV. st.: Sv. Marije na jezeru Čepiću u Istri, u Špišić Bukovici, Sv. Petra u Zlatu na Petrovoj gori, Sv. Jelene kraj Čakovca, u Strezi blizu Bjelovara, Sv. Nikole kraj Modruša, Sv. Jelene i Sv. Spasa kraj Senja, Sv. Ivana iznad Metka i Sv. Marije kraj Vrhovina u Lici. Od svih se održao samo samostan Sv. Marije u Remetama kraj Zagreba. U XV. st. Frankopani su utemeljili samostane u Crikvenici, Brinju, Baškoj na Krku, Kamenskome kraj Karlovca, Klavaru podno Plomina u Istri i Novome Vinodolskom. I drugi plemići i plemićke obitelji osnivaju samostane: Draškovići u Pazarištu u Lici, Benedikt Nelipić Sv. Ane kraj Dobre Kuće, a Herman Celjski Sv. Marije u Lepoglavi. Car Fridrih II. darovao je 1459. pavlinima bivši benediktinski samostan Sv. Petra u Šumi u Istri. U XVII. st. osnovao je Petar Zrinski samostan Sv. Marije u Sveticama blizu Oslja, a Ivan Zakmardi Sv. Marije u Olimju u Štajerskoj i Sv. Ane u Križevcima. Poslije raspuštanja Družbe Isusove (1773) pavlini su preuzeli njihove samostane u Požegi i Varaždinu. Josip II. ukinuo je pavlinski red 1786.

Pavlinski su samostani bili oblikovani oko klaustara tako da je na juž. strani crkva, a na ostale tri strane samostanske zgrade. One su se održale (djelomično) u Križevcima, Lepoglavi, Remetama, Sveticama, Kamenskome, na nekadašnjemu jezeru Čepiću; samostan Sv. Petra u Šumi obnovili su p. renesansnim arkadama (oko klaustara). Među pavlinskim gotičkim crkvama, redovito jednobrodnicima, najvažnija je Sv. Marije u Lepoglavi, koju je poč. XV. st. gradió Herman II. Celjski. Zvezdasti svod u svetištu i mrežasti u brodu upućuju na pretpostavku da su Celjski angažirali prašku radionicu Parlera. Crkva Sv. Ane kraj Dobre Kuće (Veliki Bastaji, danas pravoslavna) ima očuvan gotički portal, trijumfalni luk i polustupove s kapitelima i konzolama, te prozore (svod nije očuvan). U crkvi Sv. Marije u Remetama kraj Zagreba svetište je presvođeno križnim svodom. U XVII. st., u doba kat. obnove i zaustavljanja tur. širenja, obnavlja se i pavlinski red, pa dostignuća pavlina na umjet. i kult.